

Aan Provinciale Staten
t.b.v statencommissie MME

Datum : 12 maart 2008
Uw Kenmerk : **2008MME53**
Ons kenmerk : 2008INT219798
Contactpersoon : Ted van Paassen en Peter
van Asperen
E-mail :
Ted.van.paassen@provincie/utrecht.nl;
Doorkiesnr. : 3914

Onderwerp: Revolverend fonds voor Duurzame energie en energiebesparing

In het kader van de informatievoorziening treft u hierbij de betreffende stukken aan.

Aanleiding

In het Uitvoeringsprogramma 2007 – 2011 ‘*Uitvoeren met het hart voor de toekomst*’ is opgenomen dat een stimuleringsregeling moet worden opgezet voor projecten op het gebied van duurzame energie en energiebesparing. Dit zal de vorm krijgen van een zogenoemd revolverend fonds voor Duurzame Energie en Energiebesparing in Utrecht (DEEB Utrecht). De idee is dat middelen die beschikbaar worden gesteld uiteindelijk weer terugvloeien zodat ook andere projecten kunnen worden ondersteund. Het fonds houdt zich zelf in stand. Doel is om de CO2 emissie versneld te reduceren om te voldoen aan de Rijks- en provinciale doelstelling.

In deze brief informeren wij u over de eerste contouren van het fonds. De uitgangspunten die worden beschreven zullen worden gebruikt bij de verdere uitwerking. Het fonds kan in definitieve vorm op 1 september 2008 aan de Commissie MME en op 29 september 2008 aan Provinciale Staten worden voorgelegd. Het fonds kan dan in oktober 2008 van start gaan. Organisaties die niet in een markt opereren (bijvoorbeeld ten behoeve van een gemeentehuis) kunnen dan aanvragen indienen. Ook kan het fonds op beperkte schaal open worden gesteld voor ondernemingen. Om de mogelijkheden voor het fonds te verruimen en uit het oogpunt van rechtszekerheid zal het fonds in oktober 2008 ter goedkeuring aan de Europese Commissie worden voorgelegd (goedkeuring waarschijnlijk mei 2009). Het fonds is één van de projecten van het Programma ‘Klimaat op orde’.

Achtergrond/eerdere besluiten

Het fonds is opgenomen in het Uitvoeringsprogramma 2007 – 2011 ‘*Uitvoeren met het hart voor de toekomst*’ en maakt onderdeel uit van het Programma ‘Klimaat op orde’. In deze paragraaf gaan wij in op de belangrijkste overwegingen van het fonds.

1. Inhoudelijke onderbouwing van het fonds

Argumentatie

De provincie wil bijdragen aan de reductie van de uitstoot van CO2 door in te zetten op duurzame energie en energiebesparing. De provincie wil daarbij ook andere partijen aansporen in dergelijke projecten te investeren. Deze investeringen zijn echter vaak hoger dan investeringen in conventionele vormen van energie. Hoewel de investeringen zich in de loop van de tijd terugverdienen (lagere energiekosten) vormt de financiering van de extra

investeringen soms een probleem. De investeringen komen vaak ‘net even niet uit’ en banken zijn niet altijd bereid de financiering op zich te nemen. Het kan zijn dat de risico’s voor de banken te hoog zijn, de leningen pas na een lange terugverdienperiode kunnen worden terugbetaald en de banken dus te lang op hun geld moeten wachten of dat de ondernemers al te veel krediet hebben uitstaan. Projecten komen daarom niet van de grond (‘we missen kansen!’) waardoor de uitstoot van CO2 onvoldoende wordt verminderd. De provincie wil zich met het fonds richten op de financiering van projecten op het gebied van duurzame energie of energiebesparing. Er zijn op dit moment ook geen andere regelingen die zijn gericht op de financieringsproblematiek. Met het fonds kan de provincie dit gat vullen. Eenmalige subsidie is niet de meest geëigende weg om de belemmering weg te nemen, omdat dit de markt te veel zou verstoren. Hetzelfde doel kan namelijk worden bereikt door de middelen weer terug te vragen zodat ook andere projecten kunnen worden ondersteund. Met dezelfde middelen van de uitstoot van CO2 nog verder worden teruggedrongen.

2. Vormgeving van het fonds

Doel en doelgroep

Doel van het fonds is het mogelijk maken van de financiering van projecten op het gebied van duurzame energie en energiebesparing zodat meer projecten tot stand komen en de uitstoot van CO2 extra wordt verminderd. Na verloop van tijd komt dezelfde hoeveelheid aan middelen (inclusief inflatiecorrectie en kostendekking) weer beschikbaar voor andere projecten.

Het fonds is bedoeld voor organisaties (overheden, ondernemingen of non – profit instellingen) in de Provincie Utrecht die in een bedrijfsmatige uitoefening willen investeren in rendabele projecten in duurzame energie of energiebesparing. Het fonds is nadrukkelijk niet bestemd voor particulieren. Voor deze doelgroep zijn andere instrumenten in ontwikkeling. Bovendien is eenmalige subsidie voor particulieren een effectiever instrument.

Methodiek

Om de financiering van projecten volgens het principe van het fonds mogelijk te maken kunnen twee soorten maatregelen worden genomen:

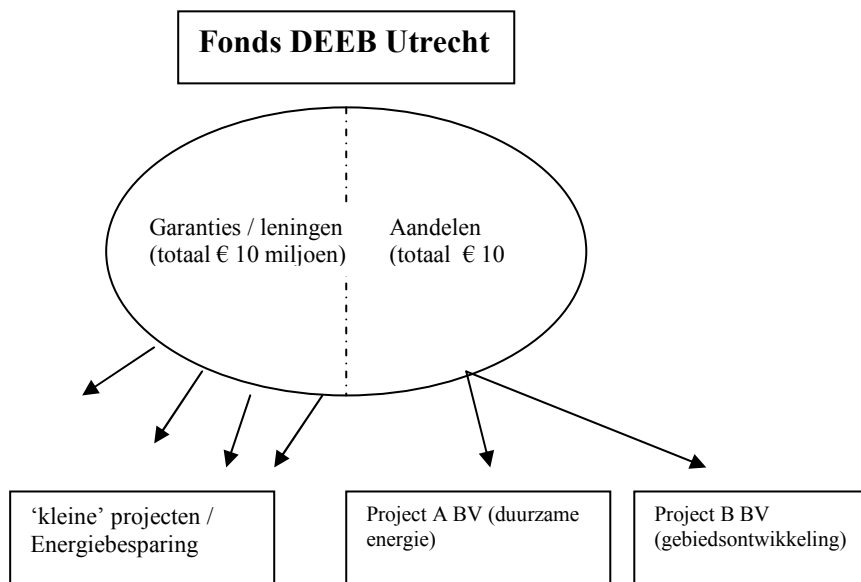
- 1) Garantstelling: de provincie garandeert dat de lening die een partij bij een bank aangaat terug zal worden betaald. Voor de bank zijn de risico’s om projecten te financieren afgedekt en de bank zal sneller een lening verstrekken.
- 2) Financiering:
 - a. Leningen: de provincie leent geld dat later weer terug moet worden betaald. De provincie zal een rente in rekening brengen waarmee de kosten van de provincie worden vergoed, zoals inflatiecorrectie, administratiekosten en misgelopen rente. De provincie rekent geen risico-opslag en winstpercentage en de rente zal lager liggen dan de marktrente.
 - b. Aandelenparticipatie (publiek private samenwerking): de provincie kan financiering mogelijk maken in de vorm van aandelenkapitaal. De provincie wordt dan mede-eigenaar en draagt financieel risico tot de inbreng van de aandelen. Een reden om als overheid aandelen te nemen is het delen van de risico’s die voor een ondernemer alleen te groot worden geacht om zelf te dragen. Op deze manier kan de ondernemer worden verleid om toch in een project te stappen. Het gaat vaak om grotere projecten (bijvoorbeeld tot € 10 miljoen). De provincie krijgt met de aandelenparticipatie invloed, zoals het stemrecht over de uitkering van de winst (dividend), het wijzigen van de statuten en het benoemen en ontslaan van bestuurders. De provincie krijgt niet het recht de onderneming te besturen. Dit

blijft bij het bestuur. Na verloop van tijd kan de overheid de aandelen weer verkopen en krijgt de middelen (eventueel met rendement) weer terug. Nadeel is dat de provincie te veel met een project of onderneming geassocieerd kan worden waardoor de provincie imagoschade kan oplopen. De voor- en nadelen van aandelenparticipatie zullen verder worden uitgewerkt waarvoor ook de markt zal worden geconsulteerd.

Bij de verdere invulling van het fonds zal zoveel mogelijk worden gekozen voor een publiekrechtelijke inbedding en indien mogelijk zullen de instrumenten in de vorm van een 'subsidie' worden gegoten. Beslissingen staan dan open voor bezwaar en beroep.

Grafische weergave van het fonds

In de onderstaande figuur wordt het fonds grafisch weergegeven. Wij zijn hierbij uitgegaan van een fondstotaal van € 20 miljoen (zie 'Financieel kader'):

3. *Kaders voor het fonds*

Financieel kader

Voor het revolverende fonds is € 2.000.000 op de begroting van de provincie gereserveerd. Dit kan worden gezien als een risicobuffer. Deze middelen moeten worden gebruikt als bijvoorbeeld leningen niet worden terugbetaald of als bepaalde kosten niet worden terugverdiend. Uitgaande van een risico van 10% zou voor € 20.000.000 aan vorderingen kunnen worden uitgezet. Bij een verlaging van het risico kunnen minder middelen worden weggezet (bijvoorbeeld: € 10.000.000 bij 20% risico). Verder geldt dat als bepaalde kosten niet worden terugverdiend minder vorderingen worden uitgezet. De keuze voor de te hanteren risico-inschatting zal nog nader worden onderbouwd.

Risico's

De meeste risico's van het fonds zijn financieel van aard. Er bestaat een kans dat de middelen niet meer terug in het fonds komen. Deze risico's zullen worden afgedekt door bij het beheer van het fonds een bank te betrekken. Daarnaast zal worden gekeken in hoeverre de risico's met zekerheden kunnen worden afgedekt of verzekerd. Een ander risico is dat er geen

interesse in markt is, bijvoorbeeld omdat andere overheden eenmalige subsidies voor dezelfde projecten gaan verstrekken. Deze zijn voor partijen uiteraard aantrekkelijker dan leningen e.d. Vooralsnog bestaan die alternatieven niet. Na consultatie van de markt zal duidelijk worden waar de behoeften liggen. In eerste informele gesprekken hebben marktpartijen al wel hun steun aan het fonds uitgesproken. Deze risico's zullen nog nader worden uitgewerkt waarbij zal worden gekeken hoe de risico's geminimaliseerd kunnen worden.

Beheer van het fonds

Om het fonds daadwerkelijk revolverend te maken is een goed fondsbeheer essentieel. Zo zal vooraf een grondige risico – inschatting moeten worden gemaakt en zullen de uitstaande leningen moeten worden teruggevorderd. Dit vereist 'bankkennis en -ervaring' die binnen de provincie niet aanwezig. Voor het beheer van het fonds is dan ook expertise van een bank nodig.

Het beheer van het fonds zal niet in het geheel bij een bank komen te liggen. Dit zal de zichtbaarheid van de provincie te veel beperken, omdat het fonds al snel 'iets van de bank' zal worden. Verder zou de provincie met een bepaalde bank geassocieerd kunnen worden (ondanks transparante aanbestedingen). Ander nadeel is dat de bank onvoldoende expertise heeft om de bestuursrechtelijke aspecten en zaken met betrekking tot staatssteun of aanbestedingen te kunnen waarborgen.

Voor het beheer van het fonds zal een vorm van publiek – private samenwerking met een bank worden uitgewerkt, bijvoorbeeld via het oprichten van een stichting Beheer Fonds DEEB Utrecht. Op deze manier is de zichtbaarheid van het fonds het meest gewaarborgd. Zo kunnen de ambassadeurs uit het project 'Op kop!' uit het programma 'Klimaat op orde!' in de stichting een rol krijgen. De stichting zal de risico's beoordelen en zorg kunnen dragen voor terugbetaling. Nadeel van het oprichten van een stichting zijn de hogere kosten die mogelijk niet volledig kunnen worden terugverdiend. De consequentie hiervan zou dan zijn dat de risicobuffer (zie 'Financieel kader') onvoldoende is. Er kunnen dan minder leningen e.d. worden uitgezet. De voor- en nadelen hiervan (bijvoorbeeld hogere kosten van de stichting) zullen, mede met het oog op de risicobuffer, nog worden afgewogen.

Staatssteun en aanmelding aan de Europese Commissie

Het fonds bevat voor een deel elementen van staatssteun. Van staatssteun is sprake als een overheid een voordeel verschaft waardoor de concurrentie mogelijk vervalst kan worden. Dit is alleen het geval voor zover het fonds is gericht op organisaties die in een bepaalde markt opereren, zoals ondernemingen en ziekenhuizen die met private ziekenhuizen kunnen concurreren. Voor het overige is het fonds gericht op organisaties die niet in een markt opereren. Denk aan projecten op het gebied van energiebesparing ten behoeve van een gemeentehuis. Hier gelden geen belemmeringen met betrekking tot staatssteun. Voor de gevallen waar wel sprake is van staatssteun zal het fonds ter goedkeuring aan de Europese Commissie worden voorgelegd. De mogelijkheden om steun te verlenen zijn dan aanzienlijk ruimer en ook met het oog op de rechtszekerheid heeft het de voorkeur het fonds door de Commissie te laten goedkeuren. Naar verwachting zal de Europese Commissie het fonds in mei 2009 goedkeuren.

4. Concluderend

Uit de beschrijving van de contouren van het fonds zijn de volgende conclusies te trekken:

- Het fonds is bedoeld voor professionele organisaties (en niet op particulieren) die in bedrijfsmatige uitoefening projecten uitvoeren.
- Het fonds zal worden opgezet in de vorm van leningen en garanties. De voor- en nadelen van complexere projecten waar de provincie in aandelen wil participeren zullen, na consultatie van de markt, nader worden onderbouwd.
- Voor het fonds is € 2.000.000 als risicobuffer op de begroting van de provincie gereserveerd. De exacte risico-inschatting zal nog nader worden onderbouwd.
- Bij het beheer van het Fonds zal een bank worden betrokken. Dit zal de vorm kunnen krijgen van een publiek private samenwerking, bijvoorbeeld via een stichting. De voor- en nadelen hiervan (bijvoorbeeld hogere kosten van de stichting) zullen, mede met het oog op de risicobuffer, nog worden afgewogen.
- Voor zover het fonds is gericht op organisaties die in een markt opereren zal het fonds ter goedkeuring aan de Europese Commissie worden voorgelegd.

Vervolgprocedure/voortgang

De uitwerking van het fonds kan op 1 september 2008 aan de Commissie MME en op 29 september 2008 aan Provinciale Staten ter goedkeuring worden voorgelegd. Het fonds kan dan in oktober 2008 van start gaan. Organisaties die niet in een markt opereren (bijvoorbeeld een gemeentehuis) kunnen dan aanvragen indienen. Ook ondernemingen kunnen dan al op beperkte schaal van het fonds gebruik gaan maken. Om de mogelijkheden van het fonds te verruimen en uit het oogpunt van de rechtszekerheid zal het fonds ter goedkeuring aan de Europese Commissie worden voorgelegd. Naar verwachting zal de Commissie in mei 2008 het fonds goedkeuren.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,
De voorzitter, R.C. Robbertsen
De secretaris, drs. H.H. Sietsma